

Изази уторком, четвртом и суботом, *Приказано дне*
 ПРЕДПЛАТА: за Краљевину СХС
 мјесечно Д 15; тримјесечно Д 40;
 за Италију мјесечно лира 6; по-
 једини број 30 центева. Огласи
 по цјенику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
 Радикалне Странке у Шибенику.
 Одговорни уредник: Широ Такић,
 Телефон број 60.
 Штамп: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједа 27. Јуна 1923.

Број 98.

Видов Дан.

1389.—1919.

Осана теби, ти наше Голготе дане,
 Где гротло сиње пруга царствна брод!
 И где у крви, к'о сунце за горске грање,
 Утопу витешки род!

С Крушевца града више се вијао није
 Свилени крсташ — Србија беше гроб,
 Тамница пуста, где мемла дави и бије.
 И бледи изданине роб.

Али ти поста наше свештено Врело,
 Где крпке вере зашумље свети пој!
 И воду твоју, к'о снагу за ново Дјело,
 У крчаг левасмо свој.

Осана теби! Све муке и смрти чаше,
 Клешта, тестере, нису сатрле нас,
 Јер вечно, свуда где беху стаје наше,
 Твој винни звонаше глас.

Он беше тврдо кормило наших лађа,
 Водила азеада, нашега раја клуч,
 И света песма: с Голготе само се рађа
 Васкрсне Зоре луч.

И он се роди! Роди се свима нама,
 И у ноћ сумњих засече пламена реј!
 И ено, с круном, у блеску драгога кама,
 Устаје светли Кнез...

Све трепти сева... И свуда, Косово где је,
 Гле, дави борци, к'о густих брестона луг,
 У одеждама ничу а сврх њих греје
 Све лепше нимбуса круг.

Сви они хрле, и поглед очину свој!
 К'о дете оцу, упире млад и стар
 Тамо, где с крстом у руци на вису стоји
 Под ореолом Цар.

Осана, царе и мучениче, осана!
 Песма наше радости враћа се век!
 Више нам очи не мути дубока рана,
 Ни грубих окова звек

Ми с твога Виса, уз херувимске звуке,
 Примамо браства причест и славе плод!
 На коленима, справ теб дижући руке,
 Сви дивни кличе род.

Пламеном вере, смелошћу, патњама трајним,
 Искупили смо старога цара сног!
 Цара хероја у одеждама сјајним
 Иа раја шаље нам Бог.

Осана, оче! О твоје храмове беле
 Скрх' о је крила с Босфора крвави змај!
 Гле, пуни звезда, сада са Шаре целе
 Хростови просипљу сјај.

С арфом на стени, у блеску њихових круна,
 Косовка лепа чудесни слаже пој!
 Пева и слави, уз топле звуке струна,
 Тебе и Васкрс твој!

Осана, вечни! Царствуј и господари,
 Нек вечно наших победа хори се глас!
 И нека свуда јединства свети олтари
 С брегова греју нас!

Алекса Шантић.

Na dalmatinskom Kosovu.

Pred 534 godine naša je nacija na Kosovu pala na tužni dan — Vidovdan.

Danas kad sazidavamo vidovdanski hram slobodi i ujedinjenju, jadikujemo kao nakon kosovske pogibije.

Junaci naši su pali, njihovim padom mi smo ustali. Oni su bili veliki a mi smo maleni, oni su slavni a mi smo ubogi.

Vidovdan je bila naša velika smrt za današnje veliko uskrnuće, naši su junaci pred smrću pjevali a mi u slobodi kukamo. Njih je sloboda obesmrtila, a nas kao da njihove tekovine slobode umanjuju.

Vidovdan je najljepša stranica svih historija i svih vremena, a vidovdanski junaci vedriji su besmrtnici od trojanskih i špartanskih.

Sokolovi su se radjali onda, danas ih više nema, danas je u njihovim gnijezdima prazna slama. A mi smo sinovi njihovi, braća njihova, potomci potomaka junaka. U borbi bi možda i mi bili ono što su i oni, ali u slobodi smo vrlo maleni.

Danas na Vidovdan pogjimo crkvi Lazarici utečimo se mučenicima da nam oslobode duše od ropstva, da nam uzdignu misao i uzvise srce, pa da uzljubimo ono najveće, što je naša nacija u prošlosti stvorila.

Orlovi naši odoše na Vidovdan u besmrtnost, a mi se danas bavimo jalima, koji nas podgrizuju; stoga trebamo slave Vrdovdanske na ubavom Kosovu dalmatinskom, trebamo dana koji mora da nas bude na visoke polete, trebamo glasove gusala javorovih, koji obesmrtaše Vidovdanak, najsvetliji naš sastanak.

Dvadeset je godina što iz Petrova polja kroz Klanac salazim na Kosovu dalmatinsko, da se poklonim vedroj sjeni svetog Cara naroda moga. Kroz tih dvadeset godina uzgajilo se srce osjećanjem jednakosti bratske. Tamo pod hrastima Lazarice čuo sam gusle kako petstotina godina plaču za slobodom. Te su me gusle povele u Srbiju u danima oslobođenja Kosova, te su me gusle zasužnjile u austrijske tvrđave i eto te gusle nam i slobodu gude, duplakale se ropstva a sada oslobođenije slave.

Tko do danas u ovoj našoj državi slobode osjetio nije, za takove naše Kosovo ne postoji, za takove guslareva pjesma uzaludu ječi. A tko zna da je srpska kosovska veličina i hrvatska slava, tomu je Vidovdan uskrnuće otačbine, sloboda zemlje i radost zavičaja. Dan te narodne slave na obalama naše rijeke Kosovčice, dan je vedrog proljeća na Lazarevu polju Kosovu, koji se Klanacem vijerno drži Petrova polja, kuda je Zvonimir kralj Hrvata vojsku svoju provodio čak do mora Jadranskoga.

Vidovdanski dan pogibe srpske postade danom vaskrsenja narodnog, velikim praznikom otačbine ujedinjene.

Danas se zeleni klasično vidovdansko lovorje, kojim je narodna pjesma ovenčala glave naših vitezova. Današnji je dan njihov god, i mi ih vidimo kroz dalečinu vremena kao najviše bregove otačbine.

Zdravo vitezovi polja Kosova, mi vas slavimo na našem polju, koje nosi ime vašeg besmrtnog megdana; vaša je rijeka Sinitica kod nas pretvorila se u Kosovčicu, vaša slava pretvorila se u našu ljubav. Širom otačbine ne vide vas svuda kao kod nas, ovdje kod nas na moru su vedriji vidici, pa stoga dodjomo danas

na vaše polje uzorano slavom, da se poklonimo svijetlim sjenam našeg najvećeg borja i lovorija. Nema vas više, vi borovi naši u nizinam ovog polja, ove vas nizine uzdigoše gore! Njima dadoste život, a otačbina vas je smjestila visoko na vidjelo poznijim pokoljenjima. Mi vas stoga eto vidimo i slavimo kao što vas slave naše gusle. Planine su pune imena vašeg, naše šume, kuće i pojate odjekuju imenom cara Lazara, naša polja, doline i mora spominju nam devet Jugovića devet sivih sokolova, spominju nam starca Jug Bogdana, spominju nam tri Mrnjavčevića, spominju nam Ercega Stjepana, spominju nam Ban Uglješu i Voljvodu Gojka, spominju nam Vukašina kralja, spominju nam Orlovića Pavla, Kosancić Ivana i Toplicu Milana, spominju nam vjerne slugе Milutina i Golubana. A! nada svim guslareva pjesma spominje nam Miloš Obilića, kada veli carici Milici:

— »Miloš ti je, gospo poginuo, kod Sitnice kod vode studene. — On ostavi spomen rodu srpskom, da se priča i pripovijeda, dok je ljudi i dok je Kosova.«

Tamo na Kosovu su našim orlim polomljena krila! A! danas su našim orlim krila ponarasila. Orlovi silni visoka leta, uzdignite i domaju našu vrh timora ljuta, tamo kamo kukavice doletit ne mogu, tamo gdje sebi saviste gnijezdo slobode!

Vidovdan je krsno ime naroda moga i tko ne slavi Vidovdana zateći će ga kletva Musića Stevana: »Ko je Srbin i srpskoga roda — I od srpske krvi i koljena, — A ne dođo na boj na Kosovu, — od ruke mu ništa ne rodilo! — Rujno vino i pšenica bijela, — ne imao poljskog beričeta! — Ni u domu od srca porodeta!

Bez Srpstva moje bi Hrvatstvo bio oganj bez topline, vatra bez svjetla, oko bez vida, sunce bez sjaja. Ono najljepšega što mi Hrvati imamo, to nam je Srpstvo.

U veličanstvenoj pojavi Vidovdana vidim veličinu naše rase i snagu plemena nad plemenima. U velepesmi guslarevoj najveću epopeju svijeta.

Gusle naše, vi ste mudro drvlje našeg stabla, glasovi zemlje ove; mudrost gudala vašeg glas je duše Srinove, ponos duše hrvatske. U tim glasovima ide slava od usta do usta, od pokolenja na pokolenje. Ta je slava darovala našoj Dalmaciji u središtu njezinom, u srcu zemlje, polje Kosovu. Tamo se nije bojak bio, tamo se nije izšetala Kosovka djevojka, nit' je tamo srela Orlovića Pavla.

Orloviće, Sokoliće i Ždraloviće dovele nam gusle, jasne gusle čestitoga kneza. Tamo ćemo uzaci stubištem crkvi Lazarici, da se u ovim danima slabosti okrijepimo napojem Kosova, koje nas je pojilo snagom u doba ropstva i suostalosti, da dočekamo današnje svijetle dane. Tamo treba da dočekujemo naše radosti, jer tamo je naše preobraženje iz ropstva u slobodu, taj veliki dan je naš praznik nad praznicim, tamo danas naše ptice pjevaju, gdje su nekoć naše sreće uvele, tamo će mladost kolo povesti a djevojke sreći zapjevati.

Zdravo Kosovčice naša Sitnice, koja izvi-reš iz zemlje koja nas je rodila, Zdravo Kosovo, dolino suzā pretvorena u perivoj radosti.

Evo nas dogojimo ti danas na poklon i slavu tvog krsnog imendana.

Dr. F. D. Marušić.

ВЕЛИКИ ДАН.

Културни рад по селима.

Сви народи имају своје велике дане, али ниједан нема један тако велик, тако значајан дан, као што је то Србима Видовдан. Ниједан други народ, до српскога, нема свога Видовдана. Сам тај дан Србину говори много. Он га сјећа све величине и свега јада, кроз који је пролазио преко пет вјекова.

И ако је на Видовдан 1389. г. пропануло српско царство, изгинуле све војводе славне, оставило кости на разбојини пуну све што је било дорасло до сабље и до коња, то ипак та погубија српскога царства, не значи и погубију народа, смрт народне душе. Напротив баш та погубија значи живот, снагу, српскога народа. Тај дан оживљава српска душа и кроз пуних пет вјекова никаква сила није могла да је угуши, да је уништи. И што је сила била јача и страшнија, то је српска душа бивала све већа и величанственија, све отпорнија и јача. У пеголи и тузи она се високо издизала. Слијепи гуслир ишао је од села до села, од манастира до манастира, и ту уз гусле пјевао српску славу и српске јунаке, прорицао боље, љепше и ведрије дане. Његова душа није знала за ропске ланце, била је слободна.

И кад се мислило да је српског народа нестало, да је његова судбина запечаћена за сва времена, диже се Тополски херој, бесмртни вожд Црни Ђорђе и окуљао око себе све што може да пушку понесе, диже Србе на оружје и води борбу за слободу. И ако је у то доба Наполеонова слава заљештила цијелим свијетом, зачуђена и изненађена Европа се окренула и према Истоку и у чуду гледала што се збива на Балкану. Први Лазарев осветник, Карађорђе, ударио је чврст темељ српској слободи. И сто година након тога, унук Карађорђе, бесмртни Краљ Петар I. Велики Ослободитељ, освећује Косово, испуњава свети зајвет цара мученика, освећује Обилић Милоша, и сву ону дичну свиту, што изгибе на Косову славно.

Крв се није била још добро ни осушила, ране зацјелиле, и осветник Косова опет се лаћа мача, да брани што је с крвљу стечено, Снага и величина српска биле су три у оку Аустро-Маџарске, која навали на Србију, још уморну и крваву, у нади да је уништи. Али човјек снује а Бог расуђује. Умјесто пропасти Србије, Аустрија је пропала сама, а цијело нашем роду синула слобода. Послије пуних пет крањевих година, враћа се бесмртни Краљ као Ослободилац и Побједник у своју престоницу, у славни Београд.

Године 1921. на Видовдан Народна Скупштина доноси Устав. Тим је потпуно договорљено велико дјело. Тога дана запечаћена је била судбина наше Краљевине. И кад се је из Скупштине враћао ондашњи Регент, а сада Краљ, Њ. В. Александар, једна мрачна душа, као експонат комунистичке странке, дигла је руку на Њега, бацила бомбу да убије онога, који је предводио војску од 1912 до 1918 год. која нам је извојевала слободу. Али праведна судбина није дала да злочинар постигне свој циљ, да одузме живот ономе, на кога је сав народ Срба, Хрвата и Словенаца положио све своје наде, није допустила да под старе дане тако немилосрдно рани велико срце Краља Ослободитеља.

На Видовдан 1389. пропало је српско царство, а на Видовдан 1921. посвећени су темељи Краљевине Срба Хрвата и Словенаца, које неће ниједна сила пољудати а камо ли оборити. И тога дана сав наш народ треба да се сјети неумрле сјене Великога Краља Ослободитеља, који је повео народ у крваво крешче да испуни зајвет праједова. Из тих грла треба да се тога дана заори она велебна pjesма:

Боже правде ти што спасе...

I.

О Видовдану, празнику „Просвете“, најпристојније је и за наше савремене прилике најпотребније говорити и радити о народном просвјештавању. Народно просвјештавање је наша савремена оријентација, пута националног идеализма, чија се лит протже кроз сав наш народни живот, сугерирајући нам и сада рад по селима, у којима ће се развијати наша национална култура, обезбједити економско благостање и провађајући социјалну правду.

Рад на народном просвјештавању добија у сјеверној Далмацији сталне темеље са оснивањем филијале у Книну Савеза Српских Земљорадничких Задруга са централом у Београду, и са оснивањем „Просветног“ Бањског Дома у Шибенику, да се у њему васпитавају учитељи за наша земнарепа села.

Уз ове двије установе равније се школа за сеоску омладину у задружном и опће културног смислу, за сада са краћим тецајевима, и домаћинска школа за сељачке дјевојке и домаћице.

С тим ми почињемо културни рад народно просвјештавању по нашим селима.

Овдје ћу као примјер споменути почетак тога рада у једном селу Равних Котара. Још за вријеме талијанске окупације, дакле под неповољним условима, село Смоковић започело је рад, у који су људи уложили бесплатно: 1500 (хиљадупетстотина) надница, 500 (петстотина) теретних превоза за конским и воловским колима, 80 (осамдесет) мјера камена и давали су кроз годину дана досад пригодну помоћ за све потребе у тој радњи. Сада сељаци имају свој „Народни Дом“, који представља врхунство од 300.000 (трестотине) хиљада динара. Кад се је опазило, да је приватна иницијатива пробуђена, а пошто је то једно од села непосредне околице Задарске, у којима треба стварати самосталност и смисао за националну културу, сељацима је дана припомоћ у овом раду од „Матице Југословенске“ 50.000 (педесет хиљада) динара, да им се омогући извршење једног лијепог и потребитог дјела, у врло тешким приликама.

Смоковићани су побједили сва искушења, која су им долазила и од њих и са стране и сада имају огњиште и кров за културни развојак Шта имају сељаци у свом „Народном Дому“?

Имају своју Задругу, и то по типу Српских Земљорадничких Задруга, о којима тајник Задружног Савеза г. др. Бего, у посљедњим бројевима „Задругара“, даје једну изванредно лијепу оцјену, проучавајући их на лицу мјеста: у Лици, Банији, Балату, — у разноврсним ситуацијама. Њихова стална штедња и неједном задружни савјет темељ су задружне идеје. Ми псемамо симпатија за сеоске благајне као сеоске банке; главни циљ наших сељачких Задруга има етичко — културни карактер. Са тога становишта биће јача штедња задругара, љепши задружни живот и лакше ће успјети, да рационализије задружним путем подмирује потребе и искористијуе продукте својих задругара. Да се то потпуније развије морамо стварати земљорадничке Задруге са мањим дјелокругом, настојећи да свако село добије своју задругу. Док се задружена свијест развије по ближњим селима, Задруга продаје своје набанке готово под истим условима и сељацима из других села, као и својима, али свјетујући их у свакој пригоди, да оснивају своју Задругу. Задругари неће да имају само своју задружни дућан него и своју задружну школу, своје задружне недељне састанке, гдје имају своју читаоницу и књижицу и гдје се састају на сијела, разговоре и састанке са вањским свијетом. Имају пројекциони апарат

за показивање слика, помоћу кога упознавају наше велике људе, наше крајеве, нашу страдања, и уопће добијају појма о заједничком народном животу и о културним покретима код других народа.

Задругари разумију какав је њихов положај сада. Земље истрошене, па их треба опоранити са нешто дружничким радом, с бољим сјемењима, са умјетним гнојем, у колико не достаје природног. Сточарство све то мање има природне паше, с тога треба сијати крмне биљине. Већ овог прољећа почели су сијати љскарице. Воћарство успијева добро, дакле: садити више воћа! Нешто треба скупити и продати заједнички, а не давати га у најнеповољнијем часу за половицу цијене. Врло салдијевати у задружни конобу, да га увнчати заједно, и заштедити а не потрошити га утаман. На тај начин при садањем примитивном обрађивању земље, у бољој години, у једном средњем селу, спасило би се око 5 (пет) вагона хране, и око 1000 (хиљаду) хектотилара моста. За једно мало село читави капитал! Штедећи људску снагу, која је и онако много ослабила, Задруга ће довести у помоћ машину (моторну вршилицу и др.) Већ овог прољећа сељаци су употребили вагон умјетног љубра. У селу нема више ниједног дреног плуга, а овог прољећа почели су сељаци употребљавати гвоздене бране, које ће унапријед већина сељака набавити.

Али има још једна брига за народ. Познати су Равни Котари ради слабог здравља. По примјеру здравствених Задруга у Србији основали су своју здравствени Задругу. Задруга ће имати своју здравствену станицу за прегледавање болесника, лијечење пријекних случајева, и домаћу апотеку. Љекар ће им стати стално или долазити свако неко вријеме за преглед болесника. Тако ће се увести и међу наше запуштене и обољеле сељаке више хигијенског смисла.

А да и у кућама буде љепшег и кориснијег реда, држаће се тецајеве за сељачке домаћице, за дјевојке и млађе жене, јер је тачно опажено, да не стоји кућа на земљи него на жени.

У вези с овим настојање се задружним путем, преко задружних радница, увести у сељачке куће најпотребније покуштво и намјештај.

Да се омладина дисциплинира у лијепим забанама, наскоро ће се створити овдје тип сељачког сокола, по примјеру сељачких соколских друштава у Банији.

На тај начин уноси се у једно наше село културни дух, који се постепено шири на друга села. Село Кашић такођер ће па вријеме почети радити о свом „Народном Дому“, и тако ће се стари национални и патриотски дух Јанковића, Смиљанића, Мочувице опет са сном снагом јављати у овим крајевима.

Лазар Матић, секретар „Просвете“

Забрана Радићевих зборова.

Коначно је министар унутрашњих дјела по овлашћењу владе забранио држање зборова, које је ХРСС била заказала за 24. ов. мј. у Загребу, као и остале у другим мјестима. На ту мјеру, оне којима је повјерена држава овлашћење је закон о заштити државе, по коме се свака акција, наперена против државе, њене циљине, мира у земљи, има сузбити најенергијичнијим средствима. У сва та три правца водства ХРСС починило је погрешке. Оно је несумњиво радило против садашње наше државе, радило је против државне циљине, јер се обраћало иноземству против ове државе, оно на јавним зборовима, у штампани води прави рат против ове државе, шири племенску мржњу и позивање на исповиједање закона. Устав штити слободу исповиједања мисли, али не и слободу разарања државе. Влада је једном морала да се утече овој мјери и да сјријачава извор зла. Она не смие допустити, да се на зборовима јавно позиваје народ на непоштивање закона и на мржњу против ове државе, против Краља и сије племенску мржњу. Ова забрана најљепше се дојмила, у свим поштенним круговима.

Pismo iz Beograda.

Beograd, 24. juna.

Narodna Skupština radi intenzivno na donošenju zakona. Skupština će besprekidno nastaviti svoj rad dok ne donese najbitnije zakone. Ako opozicija bude uvičajna i ne bude odugovlačila diskusiju suvišnim govorima, vladina se većina nada, da će do 20 jula Skupština donijeti: zakon o vanrednim kreditima, o ustroju vojske, činovnički zakon, dvanaestine i zakon o izjednačenju poreza. Kad se svi ovi zakoni donesu skupštinske će sesije vjerovatno biti zaključene i nastupiće skupštinske ferije do 20 oktobra.

Sa strane slovenskih klerikalaca ističe se želja, da se skupštinska sesija što prije zaključi, jer su njihovi poslanici većinom ekonomski i žele da za četvrtu budu kod svojih kuća. Za to je vjerovatno da klerikalci neće odugovlačiti diskusiju.

Činovnički zakon pretresao je uži odbor zakonodavnog odbora, te se danas nalazi pred plenumom. Do koji dan plenum će ga izglasati, tako da bi oko 1 jula došao pred Nar. Skupštinu, gdje će biti izglasan po svoj prilici u jedan dan u formi rezolucije. Radikalna vlada i većina i ovo pitanje shvatila je sasvim ozbiljno, posvetivši mu svoju punu pažnju kao i svim ostalim državnim pitanjima. Vlada hoće da činovnici budu pristojno plaćeni i da se naša administracija rastereti od nepotrebnoga balasta i partijskog šljama. Činovnik mora da služi državi, cijelom narodu, a ne partiji. Redukcija se sprovodi u punom jeku. Za sada se reducira 12 po sto, a čim se usvoji zakon biće reducirano još 20 po sto. Reduciranje počinje od ministara do poslužitelja.

Vladina je većina solidna i dobro disciplinovana. Naprotiv opozicija, slaba je i kvantitativno i kvalitativno. Naš je odnos prema njima kao 2:1. Vlada g. Pašića radi punom parom, a posljedice ovog blagoslovenog rada pokazate se veoma brzo.

Vrijeme je naš najbolji stari saveznik.

Već od nekoliko dana u ministarstvu za izjednačenje zakona radi komisija za izradu konkordata s Vatikanom. U komisiji su: nadbiskup Bauer, nadbiskup Jeglič, biskupi Akša-mović i Ucelini te dr. G. Angeljović, Pečanac i V. Nikolić. Stari konkordat između Kraljevine Srbije i Vatikana uzet je za osnovicu rada.

Dvije operetne večeri.

U ponedjeljak i utorak operetna trupa Narodnog Pozorišta za Dalmaciju u Splitu priredila je u prostranoj areni hotela »Kosovo« dvije večeri, koje su bile pravi užitek za Šibenik. Prvu večer davana je poznata Leharova »Seva«. Sam siže je vrlo lijep, dok je glazba na visini. Glavne uloge bile su u rukama gg. Milovanovića, koji je i u opereti jednako simpatičan kao i u drami i komediji, jer »njemu sve prilici«, kako je dobro netko primijetio, Zlata Trbuhović i Vjekoslava Malešević, koje imaju lijep, mek i sladak glas, a kreću se im žive, te Gj. Trbuhovića, Geca i Jeremića. Cijela radnja bila je jedna lijepa, skladna cjelina. Režija je bila vrlo dobra.

Drugu večer davan je »Pierot Ilo«, opereta iz savremenog života, kojem je novac sve i sreća i život i radost. Glavne uloge su igrali Gj. Trbuhović, Zlata Trbuhović, Milovanović, Pregar i Blaženka Katalinić. Igra je bila dobro izvedena i dobro izvedena. Svojim mnogim varijacijama ova se opereta veoma svidjela, pa je publika izazvala mladog autora i kompozitora g. Tijađovića.

Orkestar, koji je bio više nego prepolovljen, oba večeri bio je izvrstan.

Домаше вијести.

Proslava Vidovdana. Cijela Dalmacija sprema se, da što ljepše i dostojnije proslavi ovaj veliki god i dan kad je donešen Ustav našoj Kraljevini. Šibenska općina izdala je i plakirala po gradu sljedeći proglas: »Šibenčani i Općinari! Na 28. ov. mj. na Vidovdan, u duši cijeloga nam naroda obnavlja se hara uspomena na junake Kosova, koji krstu časomu i slobodi zlatnoj primiješe najuzvišeniju i najskuplju žrtvu, izginuvši u jednom od najslavnijih bojeva naše historije. Onaj je dan znamenit jer je u narodnoj duši izazvao sve otajne snage, koje zaljevano ponosom i čežnjom odmazde, nijesu prestale da djeluju, dok nijesu slavno i časno osvetile Kosovo.

Na obljetnicu toga dana pozvani ste, da dadeće vidna dokaza, kako shvatite njegovu znamenitost u životu našega naroda, kako svetlu uspomenu junaka narodnih duboko štujete i kako njihovu golemu žrtvu za najveći narodni ideal visoko i vječno cijenite.

Pročeti tim osjećajima neka na Vidovdan, na državni praznik, i naš grad i naša sela izkažu dostojnu počast narodnim junacima i mučenicima, kojima je u ostvarenom našem državnom jedinstvu najslagla plata prolijevoju krvi njihovoj, a kojima će u našem potpunom narodnom jedinstvu biti izkazana najveća narodna čast i harnost.« Opć. upravitelj *Dr. Rafetić.*

Zatvaranje radnja na Vidov-dan. Vlada je naredila da na Vidovdan 28. o. m. imadu sve radnje čitav dan biti zatvorene. Obustava rada u fabrikama, industrijskim i drugim poduzećima prepušta se sporazumu poslodavaca i namještenika prema čl. 12. zakona o zaštiti radnika.

Za kumanovski spomenik. Patrijaršija je naredila svima pravoslavnim crkvama, da na dan Vidov-dana održe predavanja, po svršenju sv. liturgije, o značaju Kumanovke Bitke, a po predavanju skupljaće se prilozima za podizanje spomenika palim herojima na Kumanovu.

Parastos. Na Vidovdan daju oficiri šibenskog garnizona parastos svom pokojnom drugu kapetanu Pantu Popoviću.

Selenje u Sjedinjene Države sjeverne Amerike. Upozoravaju se sa nadležne strane svi oni, koji kane seliti u Sjed. Države sjeverne Amerike, da moraju najdalje do 10 jula t. g. prikazati nadležnoj policijskoj Vlasti molbe sa svim potrebitim ispravama.

Čitulja. U nedjelju 24. o. m. zadesila je Nj. Preosveštenstvo episkopa Danila teška žalost. Njegova sestra Julka nakon teške bolesti preminula je. U ponedjeljak bio je pokojnici veličanstveni sprovod. Ucviljenoj rodbini naše saučesće u njihovoj teškoj boli, a pokojnici bila laka zemlja! — U subotu 23. o. m. naj. našeg prijatelja g. Stevu Žigica zadesila je velika nesreća. Poslije duge bolesti preminula je njegova dobra supruga g. gja Jovanka rogi. Mostarica. Bila joj laka zemlja, a rodbini naše saučesće!

Česi o šibenskim hotelima. Česi turistički list »Jadrane« što izlazi u Pragu, donoseći informacije o Dalmaciji, govori veoma povoljno o hotelima u Šibeniku, a naročito o hotelu »Kika«, te ga najljepše preporuča svim Česima, koji dolaze u Šibenik.

Oproštaj. Polazeći na svoju novu dužnost u Zagreb, nije mi bilo moguće lično da pozdravim mnogobrojne prijatelje i znance, te to činim ovim putem. Predusretljivosti i gostoprimstvu, koje sam uopšte u Šibeniku uživao, vječno ću se sa zahvalnošću sjećati. Pozdravljam sve moje drugove, bankovne činovnike, kao i sve prijatelje građane. Naročito nosim milu uspomenu na Sokolsko društvo, koje visoko vije nacionalni barjak. Pozdravljam i svu pjevačku družinu

Brzojavne i telefonske vijesti.

Visoko odlikovanje Pašića.

BEOGRAD, 27. Predsjednik poljske republike Wojtjehowski odlikovao je Pašića najvećim poljskim ordenom »redom Bijeloga orla I. stepena«. Jučer poslije podne izvjestio je poljski poslanik Pašića o tom odlikovanju. Orden će biti u četvrtak uručen Pašiću na svedčan način u poljskom poslanstvu. Red Bijeloga Orla osnovan je još u 14. stoljeću, a daje se samu vladarima i predsjednicima vlade. Taj orden posjeduju do sada Kralj Aleksandar, rumunjski i belgijski kralj, Poincaré i iznimno maršal Foch.

Dr. Čimić u Beogradu.

BEOGRAD, 27. Jučer je stigao ovamo namjesnik za Hrvatsku dr. Čimić. Posjetio je min. unut. djela Vujičića i predsjednika Skupštine Lj. Jovanovića. Izvjestio ih je o prilikama u Hrvatskoj. Takogjer je ovamo stigao i dr. Skruj. Prije svoga odlaska on se sastao sa Radićem. Zadržaće se dva—tri dana i posjetiti više vjigenjih političara.

Poslije zabrane Radićevog zbora.

BEOGRAD, 27. Sinoćna »Tribuna« donosi razgovor sa Radićem, koji je izjavio, da će do potrebe doći u Beograd, da pokaže radikalima da može doći u njihov parlament. Zabrana zbora nije ga zbunila ni iznenadila, jer da je znao da su u Beogradu spremni na sve, ali na njihovu štetu.

Dr. Korošec kod Pašića.

BEOGRAD, 27. Jučer je dr. Korošec posjetio predsjednika vlade Pašića i s njim dulje konferisao. Drži se, da su razpravljali o držanju radikala prema Radićevcima. Novinske vijesti, da će dr. Korošec i Spaho napustiti Skupštinu, ovdje se ne uzimlju ozbiljno.

Što svjetuju Radiću.

BEOGRAD, 26. »Politika« donosi uvodnik pod naslovom »Rat je počeo«, t. j. unutrašnji rat s Radićem. U članku savjetuje Radiću, da se vrati na put državi, ako neće da se na nj primijeni zakon o zaštiti države.

Makedonstvujući i hrvatski oficiri.

BEOGRAD, 26. »Politika« donosi iz Štapa, da je prilikom pregledavanja arhiva komitskoga vogle Gvadareva, koji je nedavno nagien u jednom selu na granici planine Pljačakvice, nagleno i nekoliko dokumenata, iz kojih se vidi, da je izmieglu makedonstvujućih i nekih hrvatskih oficira i vojnika, koji su služili u onom kraju, postojala izvjesna veza u pogledu prikrivanja komita i širenja propagande za autonomiju Makedonije. U zamjenu se za to makedonstvujući obavezuju, da će potpomoci Hrvate u njihovoj akciji za autonomiju Hrvatske.

Rumunjski kraljevski par u Poljskoj.

VARŠAVA, 26. U nedjelju 24. o. m. stigao je preko Lanova rumunjski kraljevski par. Na stanicu bio je svečani doček. Bio je prisutan predsjednik republike Vojcihowski, min. pred. Vitoš, prestavnici vojske, sav diplomatski zbor i mnoštvo graganstva.

»Srbadiju« želeći joj da se razvija i cvate, šireći našu narodnu pjesmu. Ostaje zbogom, dragi prijatelji! — Šibenik 27. VI. 1923. Božidar Čuković, činovnik Jadranske Banke — Zagreb.

Javna licitacija. Dana 6. jula t. g. održaće se u kancelariji glavne carinarnice II reda u Šibeniku, javna licitacija sljedeće kriomčarene robe: 4 vreće težine bitko kg. 293 brašna od svih vrsta žita, T. br. 103-1. Vrijednost robe procijenjena je Din. 880. Licitanti polažu kaucije jednu desetinu vrijednosti robe, koja će im po svršetku licitacije biti povraćena, odnosno uračunata u slučaju kupnje.

Mala Antanta.

Od prevrata u Bugarskoj do danas slušaju se neprestano glasovi, kako je Engleska protiv Male Antante. Da pobijemo te navode onog di-jela naše štampe, koji radi samo na ubijanju kredita našo države, donosimo što piše u uvod-niku »Morning Post« jedan od najuglednijih en-gleskih listova, o Maloj Antanti.

»... Bila bi nesreća, kad bi Mala An-tanta bila podjeljena u sadašnjem kritičnom mo-mentu. Jedinством Male Antante uspjelo je o-sujetiti Karlov pokušaj restauracije u Magjar-skoj, pa bi isto tako bilo potrebno njeno jedin-stvo za slučaj, da Bugarska povrijedi nejski u-govore.

»Sporazum balkanskih država u toliko je potrebniji, što su velike sile podijeljene u po-gledu akcije prema Njemačkoj radi Rura. Engle-ska i Francuska morale bi voditi računa o o-pasnim znacima, koje daje bugarska revolucija».

»Mi dusi na Balkanu žive od podjeljenosti velikih sila pa se nadamo, da će Pariz i Lon-don ocjeniti pravi značaj bugarskog prevrata. Ako bi Pariz i London ipak ostali prema tome slijepi, vjerujemo da će Beograd, Bukurešt i A-tina nametnuti Soliji autoritet svoje zajedničke politike i ugušiti svaku želju Bugorske, da se koristi nesregjenošću evropskih prilika, kako bi narušila nejski ugovor . . . . .»

Podjela zlatnih kruna.

U Insbrucku su se danas, 26 juna, sastali delegati država nasljednica, Kraljevine SHS, Če-hoslovačke, Poljske, Italije i Rumunjske. Na o-voj konferenciji vode se pregovori o daljnjoj po-djeli zlatnih kruna bivše Austro-ugarske banke, prema odredbama versajskog ugovora o miru.

Naša Kraljevina, kao svoj dio od prve dvije podjele dobila je 25 miliona zlatnih kruna, a ovom podjelom ima da dobije još 15 miliona zlatnih kruna.

Stanje u Bugarskoj.

U Bugarskoj se slave neke vrsti političke orgije i ubijanja. Ubojice Stambolijskog posipuju cvijećem i slavodobitno dočekuju. Sabiru pri-nose za stradale žrtve. Apšenja nisu još pre-stala. Već su pune sve tamnice Stambolijskijevih ministara, nar. zastupnika i velike množine zem-ljoradnika. Makedonstvujući bez suda obra-čunavaju sa svojim zarobljenicima, a za mini-stre se sprema veliki sud.

Књижевност.

Др. Лава Пачу, животописне трице. Г. Никола Марковић задужио нас је много сво-јом књигом о нашем највећем финансијеру и једном од првака радикалне странке. У овој књижи лијепим стилем изнесена је доста ви-јерна биографија овог великог човјека, коме много дугује не само Србија већ цео наш троимени народ. На крају књиге донесен је и посмртни говор г. Љубе Јовановића. Књизи је цијена 8 динара. Свим нашим пријатељима најопијатије препоручамо ову књигу, о којој се сва наша штампа ласкаво изразила

Савремена национална питања: Др. Првислав Грисогоно, Сплит 1923. Др. Грисого-но сакупио је у једну цјелину и издао неко-лико чланака и предавања о ономе питању, које је данас неомо актуелно.

Цвијићево „Балканско Полуострје“ и наш народни проблем. Загреб 1923. Цијена 10 дина. Г. Иван Крмпотић покушао је да одгонио дру Јовану Цвијићу и „испрани“ негово тумачење. И у томе је г. Крмпотић промашио циљ, јер покушања да докаже оно чга код г. Цвијића уопште нема

Изборно Косово, партидија. Сплит 1923. Цијена 5. динара. Написао Петар Сабин.

JAVNA ZAHVALA.

Prilikom nemile smrti naše mile i neprežaljene supruge i majke

JOVANKE ŽIGIĆ rogjene MOSTARICE

izrazujemo skućeni bolju, puni ganuća i zahvalnosti, svima onima, koji su, svojom prisutnošću pomogli nam u preteškoj i neizrecivoj nesreći i u sprovodu počastili zadnju uspomenu mile nam pokojnice, duboku hvalu.

Nadalje zahvaljujemo svima prijateljima i znancima, koji su nam iskazali saućešće i svima, koji su na bilo koji način naše boli gledali da ublaže.

Šibenik, dne 25. juna 1923.

Ražalošćena Obitelj Žigić.

Родитељи, учитељи, пријатељи Омладина.

Сад се свршавају школе. Многи ђаци не могу на више школе, а немају гдје и на чему да живе како треба, па ће морати свега ви-јеска чемерно живјети, ако се не спреме у младости да живе у будућности.

Недајте да омладина заостаје, да про-пада ради нашег немара, већ упућујте свагда све ваљане и способне, сигурне Србе ђачиће од 12 до 13 год. да одмах сад, док су још у школи, шта вриједан човјеку који изучи у мла-дости који чистан, корисан занат и посао.

Одабирате и препоручујте Привреднику сад и сваке године све способне, сигурне Србе ђачиће од 12 до 13 година. Привредник сје-шта већ 25 година добру дјецу, збринуо је до сад 13 хиљада и више и прима увијек све што ваља. Све старање и аузамане При-вредника бесплатно је, то јест и најсиромаш-нија дјеца могу до тога, ако су заиста ваљана, способна, сигурна. Затражите под најкраћом адресом: „Привредник“ — Београд дална упутства, па ћете одмах добити све што треба.

Novi cijenik za električnu energiju.

Električna Centrala Ant. Supuk i Sin saopćuje ovim putem svojim čl. pretplatnicima novi cijenik za razdjelu električne energije koji važi od 1. jula t. g. Gosp. pretplatnicima neće biti posebno uručen po primjerak cijenika nego što želi može da takav primjerak dobije kod blagajne Električne Centralne.

Od 1. jula 1923. do daljnje objave, cijenik u kre-posti za razdjelu električne energije na šibenskoj i skradinskijskoj mreži je sljedeći:

Rasvjeta (na forfait).

1. noćna rasvjeta za žarulje sa kovin nitlod	10 norm svjl mjes D	5—
	16	8—
	25	12—
	32	15—
	50	23—
1/2 Watta	100	30—
	200	60—
	400	100—
	600	150—
	1000	200—

Rasvjeta (na mjerilo).

Za danju i noćnu rasvjetu cijena je od Din. 350 za KW-sat.

NI. Mjerilo za rasvjetu mogu dobiti, ako zatraže, svi oni koji imaju instaliranih najmanje 500 Watta i koji zalažem mjesečni potrošak od (4) satl za svaki instalirani kilowatt. — Najam za mjerila iznaša Din 10— mjesečno.

Električna sprava (na forfait).

Za večernju gladulu dn 500 Watta mjesečno	Din	50—
- dnevna		60—
- večernju vjetrogene 150		30—
- danje		40—
- električna kuhala za svaki hektowattmjeseč		30—
- električne peći		50—

NI. Za krojače i gradežne cijene za gladulu iznaša Din. 20— za svaki hektowatt mjeseč

Električni pogon (na forfait).

Za motor od HP	1	2	5	10	20
Mjesečno Dinara	200—	300—	450—	800—	1500—

Za srednje jakosti cijene razmjerno. Električna energija za pogon mize se jednno upo-trebijavati od ishloda do zapada sunca.

Električni pogon (na mjerilo).

Za prvih 100 sati mjes. upoi. svakog natl KW D 250 za svaki KW sat — preko 100 do 200 sati — 150—
200 sati mjesečno — 1—

NI. Ako je pod latim mjerilom ubavčena mreža za rasvjetu i onu za pogon gladuli će se za mjela-vlito potrošani KW-sat one cijene koje vrijede za saml pogon.

Čitam li „Dalmatinski Radikal?“

Jesam li podmirio pret-platu?

Prva jugoslavenska tvornica žaluzija, roleta, drvenih i čeličnih kapaka

G. SKRBIĆ nasljednici BRAČA VIDAKOVIĆ

Telefon: 4-92, 23-19. Ilica 40. ZAGREB Ilica 40. 4-92, 23-19.

Osnovana 1880.

Izradjuje sve vrste roleta kao: čelične, drvene, platnene, pletene, rešetke, sunčane plahte i sve djelove za iste.

Zahtjevaјte cijenike i proračune.

Tražimo zastupnike.

Vlastiti proizvod kotlova (kazana)

za pečenje rakije, kotlovi za parenje rublja, sve vrsti, kao i primanje svih popravaka uz najjeftinije cijene, samo kod

S. STRILIĆ

kazandžijska (kollarska) radiona

Petrinjska - ZAGREB - Petrinjska ul. 55.

ДРОГЕРИЈА М. ПЕЦЕЉ И ДРУГ

— ШИБЕНИК —

Складште дрога, кемикалија медициналних и техничких, тоалетних и хигијенских артикала, боја уљених и у праху, анлине и све потребитне за маstone, кистова и четкарске робе.

Главно складште минералних вода. 11

GJURO VOJVODIĆ KNIN

Kupuje i prodaje vina i rakije.

Skladište duga za hačve, smrekovih

i jelovih svake mjere.

Preporuča se hačvarima i vinogradarima.

Odprema svaku količinu.